

16.03.2018

POL-2018-9663

Työ- ja elinkeinoministeriö

viite: lausuntopyyntö 22.2.2018

Vastaus kysymyksiin liittyen siviilipalvelusmiesten poikkeusolojen aikaisiin tehtäviin

Vastauksena lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin esitämme poliisihallinnon osalta seuraavaa. Kysymykset liittyvät siviilipalveluslain 65 §:n ajantasaistamiseen.

1. Onko hallinnonalalla /viranomaisessa tarpeita siviilipalvelusvelvollisten käyttämiseksi liikekannallepanon aikaisissa poikkeusoloissa jossain tehtävissä siviilipalveluslaissa tarkoitetulla tavalla?

Siviilipalvelusvelvollinen ei ole virka- tai työsuhteessa virastoon. Tästä syystä siviilipalvelusvelvollisella ei voida teettää sellaisia julkisia hallintotehtäviä, joiden suorittamiseen liittyy julkisen vallan käyttöä ja joita suoritetaan virkavastuulla. Käytännössä vain rajatut avustavat tehtävät virkavastuussa toimivan henkilön rinnalla ovat mahdollisia ja tällaisia tehtäviä on poliisihallinnossa vähän.

Tehtävien rajallisuus liittyy keskeisesti tietojärjestelmien käyttöoikeuksiin. Käyttöoikeuksien saaminen poliisin järjestelmiin on rajoitettua, jos henkilö ei ole virka- tai työsuhteessa poliisihallintoon. Digitalisaation kehitys on johtanut myös poliisihallinnossa siihen, että käytännössä kaikki relevantti tieto on tietojärjestelmissä ja työskentely ilman järjestelmien käyttöoikeuksia ei ole mahdollista. On huomioitava myös, että poliisilla turvallisuussektorin toimijana on muita aloja suuremmat turvallisuusvelvoitteet. Käyttöoikeuksia voi hakea ja saada vain virka- ja työtehtävien edellyttämässä laajuudessa ja jokaisella käyttäjällä tulee olla oikeudet vain niihin tietoihin ja järjestelmiin, mihin hänellä virka- ja työtehtävien perusteella on tarve. Käyttöoikeuksia voi saada myös rajatuissa toimeksiantosuhteissa. Siviilipalvelusvelvoitetta voi vaikea nähdä toimeksiantosuhteena.

2. Mitä konkreettisia poikkeusolojen aikaisia tehtäviä hallinnonalalla /viranomaisessa voisi olla siviilipalveluksen suorittaneille?

Voidaan olettaa, että siviilipalveluksen suorittaneet ovat eri-ikäisiä ammattilaisia. Mikäli heidät voidaan poikkeusoloissa rekrytoida palvelussuhteeseen ja he voisivat toimia virkamiehinä ja virkavastuulla, heille löytyisi monenlaisia tehtäviä henkilöiden potentiaalın mukaisesti.

Mikäli siviilipalveluksen suorittaneet olisivat samojen normien alaisia kuin siviilipalvelusta suorittavat henkilöt, heitä voisi käyttää vain avustavissa tehtävissä. Näitä ovat mm.:

- virastomestaria avustavat tehtävät
- postin kuljetus ja muut satunnaiset kuljetustehtävät
- autojen huoltoon liittyvät avustavat tehtävät
- löytötavaraan liittyvät avustavat tehtävät
- automaattiseen liikennevalvontaan liittyvät avustavat tehtävät
- sisäiseen viestintään liittyvät avustavat tehtävät

3. Mitkä tehtävät hallinnonalalla I viranomaisessa eivät soveltuisi siviilipalvelusvelvollisten poikkeusolojen aikaisiksi tehtäviksi?

Siviilipalvelusvelvolliset eivät voi tehdä sellaisia julkisia hallintotehtäviä, joiden suorittamiseen liittyy julkisen vallan käyttöä ja joissa toimitaan virkavastuulla. Käytännössä siviilipalvelusmiehet eivät voi tehdä itsenäisti töitä, vaan he toimivat aina virkavastuulla toimivat henkilön apuna ja rinnalla. Työskentelyä rajoittaa myös kysymyksen 1 kohdalla kuvattu tietojärjestelmien käyttöoikeuksien puuttuminen.

4. Miten hallinnonalan I viranomaisen valmiussuunnittelussa on nykyisin huomioitu siviilipalveluslain 65 §:ssä säädetty mahdollisuus käyttää siviilipalvelusvelvollisia liikekannallepanon aikaisissa poikkeusoloissa?

Ei ole erikseen huomioitu valmiussuunnittelussa.

5. Paljonko hallinnonalalla I viranomaisessa on vuosittain siviilipalvelusvelvollisia suorittamassa siviilipalvelukseen ns. normaalioloissa kuuluvaa työpalvelua ja millaisissa tehtävissä velvolliset työskentelevät?

Vuosina 2014 - 2018 poliisihallinnossa on ollut 141 siviilipalvelusvelvollista ja heistä nyt on palveluksessa 13.

Siviilipalvelusvelvolliset ovat pääosin kysymyksen 2. kohdalla luetelluissa tehtävissä. Erityisammattilaisia on ollut mm. Keskusrikospoliisin rikosteknisessä laboratorioissa rikosteknisen tutkimuksen avustavissa tehtävissä.

6. Siviilipalveluslain 10 §:n mukaan valtioneuvosto voi työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä määrätä myös normaalioloissa eri ministeriöiden hallinnonaloille siviilipalvelukseen sijoitettavien siviilipalvelusvelvollisten vähimmäislukumäärän, jos ilman työpalveluspaikkaa jäävien siviilipalvelusvelvollisten määrä ylittää siviilipalveluskeskuksen majoitus- ja työhönsijoitusresurssit. Onko hallinnonalalla I viranomaisessa sellaisia tehtäviä, joissa näkisitte tarpeelliseksi I mahdolliseksi siviilipalvelusvelvollisten määrän lisäämisen myös normaalioloissa?

Hallinnollisia tehtäviä ja operatiivista toimintaa avustavia tehtäviä löytynee kaikista poliisiyksiköistä, jos on mahdollista muuttaa normeja niin, että siviilipalvelusvelvolliset voivat saada poliisin hallinnollisten ja operatiivisten tietojärjestelmien käyttöoikeuksia tehtävien suorittamista varten. Edes itsenäisesti suoritettavat avustavat tehtävät eivät ole mahdollisia ilman tietojärjestelmien käyttöoikeuksia. Nykytilanteessa siviilipalvelusvelvollisten hyödynnettävyys poliisihallinnon tehtävissä on vähäistä. Kustannukset ja hallinnollinen työ ylittävät heistä saatavan hyödyn.

7. Mitä kehittämistarpeita hallinnonalalla I viranomaisessa nähdään koskien siviilipalvelusvelvollisen poikkeusolojen aikaisten tehtävien määrittelyä?

Virka- tai työsuhteen puuttuminen poliisihallintoon estää siviilipalvelusvelvollisten poikkeusolojen aikaisen hyödyntämistä. Pääsääntöisesti tietojärjestelmien käyttöoikeudet rajautuvat virka- ja työtehtäviin virka- tai työsuhteessa.

8. Siviilipalveluslain 36 §:n mukaan siviilipalvelus on järjestettävä siten, etteivät palvelustehtävät ole ristiriidassa siviilipalvelusvelvollisen vakaumuksen kanssa. Millaisia valmiuksia siviilipalvelusvelvollisille annettavan koulutuksen tulisi näkemyksenne mukaan antaa velvollisille ja millaisia taitoja koulutuksella tulisi kehittää, jotta koulutus palvelisi oman alanne valmiussuunnittelua?

Yleinen valmiussuunnittelukoulutus tukee työskentelyä poliisihallinnossa. Siviilipalvelusvelvollisten on hyvä tuntea virkamiehenä toimimiseen liittyvät keskeiset asiat, vaikka he eivät olekaan itse virkasuhteessa.

9. Nähdäänkö hallinnonalalla I viranomaisessa tarpeelliseksi, että siviilipalveluslaissa säädetään mahdollisuudesta käyttää siviilipalvelusvelvollisia oman alanne poikkeusolojen aikaisissa tehtävissä?

Siviilipalvelusvelvollisten käyttämistä poliisihallinnon tehtävissä ei ole syytä laajentaa, ennen kuin virka- tai työsuhteen puuttumiseen ja tietojärjestelmien käyttöoikeuksiin liittyvät ongelmat on ratkaistu.

Hallintojohtaja

Anne Aaltonen

Rikosylitarkastaja

Leila Melander

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 16.03.2018 klo 10:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.